

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Davida Rause, Ph.D., a soudců
Mgr. Kateřiny Kopečkové, Ph.D., a Mgr. Filipa Skřivana v právní věci

žalobců: a) T. S., nar. X, státní příslušnost Ukrajina
 b) V. S., nar. X, státní příslušnost Ukrajina
 c) A. S., nar. X, státní příslušnost Ukrajina
 všichni bytem X

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
 sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7

o žalobě proti nezákonnému zásahu žalovaného spočívajícímu ve vrácení žádostí o dočasnou ochranu ze dne 2. 9. 2024 žalobcům jako nepřijatelných

takto:

- I. Vrácení žádostí o dočasnou ochranu ze dne 2. 9. 2024 žalobcům a), b) a c) jako nepřijatelných bylo nezákonným zásahem.
- II. Žalovaný je povinen ve lhůtě jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku obnovit stav před vrácením žádosti žalobkyně a) o dočasnou ochranu.
- III. Žaloba se v části požadující přikázat žalovanému, aby o žádosti žalobců rozhodl do 20 dnů od právní moci rozsudku soudu, odmítá.

Shodu s prvopisem potvrzuje: R. L.

- IV. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- V. Žalobcům se nepřiznává náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobci požádali dne 2. 9. 2024 o dočasnou ochranu. Žalovaný vyhodnotil žádosti jako nepřijatelné a vrátil je žalobcům. Ve formuláři žádosti u všech žalobců žalovaný vyznačil, že žádost je nepřijatelná, neboť získali dočasnou nebo mezinárodní ochranu v jiném členském státě EU.

II. Žaloba

2. Postup žalovaného napadli žalobci žalobou na ochranu před nezákonným zásahem. Argumentují tím, že § 5 odst. 1 písm. d) zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invází vojsk Ruské federace (dále jen „lex Ukrajina“), podle něhož je žádost o udělení dočasné ochrany nepřijatelná, jestliže je podána cizincem, kterému byla udělena dočasná nebo mezinárodní ochrana v jiném členském státě Evropské unie, je v rozporu s unijním právem, a tudíž tento důvod nepřijatelnosti nelze použít.
3. Žalobci dále upozorňují na praxi žalovaného, který v obdobných případech po vyslovení nezákonného zásahu soudem opakovaně přerušil řízení o udělení dočasné ochrany, neboť ohledně slučitelnosti daného ustanovení s unijním právem vyčkává na odpověď Soudního dvora Evropské unie na předběžnou otázku položenou Nejvyšším správním soudem v řízení vedeném pod sp. zn. 8 Azs 93/2023.
4. Žalobci proto požadují, aby zdejší soud rozhodl, že zásah žalovaného spočívající ve vrácení žádostí o dočasnou ochranu ze dne 2. 9. 2024 žalobcům jako nepřijatelných byl nezákonný, a dále aby zdejší soud žalovanému prikázal, aby obnovil stav před vrácením žádostí žalobců o dočasnou ochranu a o žádosti žalobců rozhodl do 20 dnů od právní moci rozsudku soudu.

III. Vyjádření žalovaného a replika žalobců

5. Žalovaný ve vyjádření k žalobě uvádí, že v případě žalobkyně a) nesprávně uvedl, že její žádost je nepřijatelná, neboť získala dočasnou ochranu v jiném členském státě. Její žádost je však nepřijatelná z jiného důvodu. Žalobkyně a) ke dni 24. 2. 2022 nepobývala na území Ukrajiny a není tudíž osobou uvedenou v § 3 lex Ukrajina, na kterou se povinně vztahuje rozhodnutí Rady (EU) č. 2022/382 ze dne 4. března 2022, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana (dále jen „rozhodnutí Rady č. 2022/382“).
6. Dle žalovaného se jedná o písařskou chybu jeho pracovníka, nicméně výsledek je stejný. Žádost žalobkyně byla správně vyhodnocena jako nepřijatelná, neboť žalobkyně nepobývala před 24. 2. 2022 na Ukrajině. Byla na území ČR, kde pobývala na základě povolené zaměstnanecké karty. Zaměstnanecká karta žalobkyně zanikla dne 16. 8. 2022 (k ukončení pracovního poměru došlo dne 17. 6. 2022). Z otisků razítek v pase žalobkyně vyplývá, že dne 23. 6. 2022 odcestovala letecky z polských Katowic na letiště Luton ve Velké Británii, kde jí bylo do cestovního dokladu vyznačeno dlouhodobé vízum Spojeného království s platností na šest měsíců. Ve formuláři žádosti o dočasnou ochranu žalobkyně a) vyplnila, že Shodu s prvopisem potvrzuje: R. L.

je od 24. 2. 2022 držitelkou víza nebo povolení v jiném státě: „GBR Ukraine Scheme“, a stát, na jehož území dne 24. 2. 2022 pobývala: „CZE“. Místo hlášeného pobytu ze žalobkyně nečiní osobu pobývající na Ukrajině. Pro posouzení, zda cizinec spadá do okruhu osob, na něž se vztahuje prováděcí rozhodnutí Rady č. 382/2022, je důležitý faktický stav, nikoliv stav formálně evidenční.

7. Současně, jak je patrné ze zadní strany tiskopisu žádosti, na němž žalovaný provádí vyhodnocení žádosti i z hlediska možnosti získání dočasné ochrany podle § 51 zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců (dále jen „zákon o dočasné ochraně“), ani podmínky pro udělení dočasné ochrany z důvodu sloučení rodiny nebyly splněny. Žalobkyně je podle údajů v žádosti sice matkou žalobců b) a c), ale těm nebyla dočasná ochrana na území ČR dosud udělena. Předpoklady pro udělení dočasné ochrany z důvodu sloučení rodiny nejsou v případě žalobkyně a) dány.
8. Rovněž v případě žalobců b) a c) žalovaný uznává nesprávnost svého postupu. Tito žalobci ke dni 24. 2. 2022 pobývali na území Ukrajiny. Do schengenského prostoru přicestovali již dne 27. 2. 2022 a na území ČR již v minulosti dočasnou ochranu získali, a to s platností od 3. 3. 2022 do 31. 3. 2023. Jejich žádosti tedy byly vyhodnoceny jako nepřijatelné nesprávně. Tento stav žalovaný napravit, sdělení o nepřijatelnosti žádosti žalobců b) a c) zrušil (se zpětnými účinky, tj. od podání žádosti dne 2. 9. 2024) a zaslal osvědčení o podání žádosti o udělení dočasné ochrany. Žalovaný tedy v případě žalobců b) a c) postupoval dle § 62 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), a navrhuje, aby zdejší soud postupoval podle dalších odstavců tohoto ustanovení. Závěrem žalovaný bez bližšího odůvodnění navrhuje přerušit řízení a žalobu zamítnout.
9. Žalobci podali dne 22. 11. 2024 zdejšímu soudu vyjádření, v němž po skutkové stránce potvrzují to, co uvádí žalovaný, tj. sdělení o nepřijatelnosti žádosti o dočasnou ochranu žalobců b) a c) žalovaný zrušil se zpětnými účinky k datu podání žádosti a žalobcům b) a c) vydal osvědčení o podání žádosti o dočasnou ochranu. Žalobci dále uvádějí, že žalobci b) a c) žalovanému dne 25.10. 2024 doložili všechny požadované doklady, ten ovšem o jejich žádostech dosud nerozhodl. Dle žalobců proto nemůže být řeč o jejich uspokojení ve smyslu § 62 s. ř. s. Dne 22. 11. 2024 (tj. ke dni podání vyjádření) žalobci požádali nadřízený orgán žalovaného o uplatnění opatření proti nečinnosti.
10. Žalobci jsou si vědomi, že jejich žaloba byla ze své podstaty primárně žalobou proti nezákonnému zásahu. Sekundárně se však jednalo též o žalobu proti nečinnosti. K zajištění jejich účinné ochrany by proto zdejší soud měl též rozhodnout meritorně o nečinnostní části původní žaloby. Pokud by soud dospěl k závěru, že pro ochranu práv v případě žalobců je nutné uplatnit jiný žalobní typ, žalobci žádají o zaslání výzvy ke změně žalobního typu, resp. petitu rozsudku. Pokud by zdejší soud dospěl k závěru, že nemůže žalovanému uložit povinnost o dočasné ochraně žalobců rozhodnout již v tomto řízení o žalobě ze dne 9. 9. 2024, žádají žalobci soud, aby je poučil o tom, že ve věci nečinnosti je nutné podat žalobu na nečinnost samostatně tak, aby o ní bylo rozhodnuto v dalším samostatném řízení.
11. Žalobci proto v upraveném petitu požadují, aby soud určil, že zásah žalovaného spočívající ve vrácení žádosti o dočasnou ochranu žalobcům jako nepřijatelných ze dne 2. 8. 2024 byl nezákonný, přikázal žalovanému obnovit stav před vrácením žádosti o dočasnou ochranu

žalobkyni a) a uložil žalovanému povinnost rozhodnout o žádosti žalobců o udělení dočasné ochrany do 20 dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku.

12. Žalovaný v dalším vyjádření uvedl, že o žádostech žalobců b) a c) rozhodl dne 30. 10. 2024 tak, že jim dočasnou ochranu neudělil. Žalobci si zřejmě nepřebírají poštovní zásilky.

IV. Posouzení věci krajským soudem

13. Žaloba byla podána včas (§ 84 odst. 1 s. ř. s.), osobami oprávněnými (§ 82 odst. 1 s. ř. s.). Za splnění podmínek § 51 s. ř. s. rozhodl soud bez jednání.
14. Mezi účastníky v podstatě není sporu o tom, že žaloba je přípustná, neboť to připouští i sám žalovaný. Zdejší soud je shodného názoru. Žalobci spatřují nezákonný zásah v tom, že jejich žádosti o udělení dočasné ochrany žalovaný posoudil jako nepřijatelné. Tím nepochybně zasáhl přímo do jejich individuálních práv. Přitom nejde o rozhodnutí, ale o faktický úkon bez formalizovaného procesu spojený s vyznačením důvodu nepřijatelnosti přímo v žádosti.
15. Zdejší soud souhlasí se žalovaným v tom, že přípustnost žaloby nezakládá oprávnění podat opravný prostředek zaručené v čl. 29 Směrnice Rady 2001/55/ES ze dne 20. července 2001 o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími (dále jen „směrnice o dočasné ochraně“), neboť to se výslovně vztahuje pouze na osoby, které jsou z dočasné ochrany vyloučeny podle čl. 28 odst. 1 směrnice o dočasné ochraně, což není případ žalobců.
16. Přímou z čl. 47 pododstavce prvního Listiny základních práv Evropské unie však vyplývá, že každý, jehož práva a svobody zaručené unijním právem byly porušeny, má právo na účinné prostředky nápravy před soudem. Právo osob požívajících dočasnou ochranu na udělení povolení k pobytu na území některého členského státu vyplývá přímo z čl. 8 odst. 1 směrnice o dočasné ochraně. V nynější věci proto nelze použít § 5 odst. 2 lex Ukrajina, který v případě nepřijatelných žádostí vylučuje soudní přezkum, neboť toto ustanovení je v rozporu s unijním právem.
17. Žaloba je důvodná.
18. O skutkových okolnostech nynější věci není v zásadě sporu. Žalobci v žalobě výslovně uvádějí, že žalobci b) a c) jsou občany Ukrajiny, kteří ke dni 24. 2. 2022 pobývali na území Ukrajiny a po tomto dni vycestovali z území Ukrajiny, žalobkyně a) k tomuto dni na Ukrajině nepobývala, měla v ČR zaměstnaneckou kartu, ale je matkou žalobců b) a c). Žalobci b) a c) nejprve získali v ČR dočasnou ochranu, poté v létě 2022 všichni žalobci vycestovali do Velké Británie, kde byli cca 2 roky držiteli britského víza pro válečné uprchlíky (tzv. „Ukraine Scheme“). Vízum na vlastní žádost ukončili a v srpnu 2024 přicestovali do ČR s cílem požádat zde o dočasnou ochranu. To odpovídá skutkovému popisu žalovaného ve vyjádření k žalobě. Žalobci poté ve svém dalším vyjádření potvrzují i to, že sdělení o nepřijatelnosti žádostí o dočasnou ochranu žalobců b) a c) žalovaný zrušil a vedl řízení o jejich žádostech.
19. Podle § 5 odst. 1 lex Ukrajina *žádost o udělení dočasné ochrany je nepřijatelná, jestliže*
a) není podána osobně,
b) je podána cizincem, který není uveden v § 3,

c) je podána cizincem, který o dočasnou nebo mezinárodní ochranu požádal v jiném členském státě Evropské unie,

d) je podána cizincem, kterému byla udělena dočasná nebo mezinárodní ochrana v jiném členském státě Evropské unie, nebo

e) je podána cizincem, který je občanem Evropské unie, státu, který je vázán mezinárodní smlouvou sjednanou s Evropskou unií, z níž mu vyplývá právo na volný pohyb rovnocenné takovému právu občanů Evropské unie, nebo státu, který je vázán Dohodou o Evropském hospodářském prostoru).

20. Podle druhého odstavce téhož ustanovení *Ministerstvo vnitra nebo Policie České republiky nepřijatelnou žádost cizinci vrátí a sdělí mu důvod nepřijatelnosti.*
21. Jak bylo shora uvedeno, vyhodnocení žádosti jako nepřijatelné spojené s vrácením žádosti a sdělením důvodu nepřijatelnosti představuje faktický úkon bez formalizovaného procesu. Takový úkon není rozhodnutím správního orgánu dle § 65 s. ř. s. a z hlediska formy na něj nejsou kladeny žádné zvláštní nároky a není možné se proti němu bránit opravnými prostředky. Prostředkem ochrany práv žadatele o dočasnou ochranu je žaloba na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu dle § 82 a násl. s. ř. s.
22. Obecně platí, že zásah je nezákonný, je-li v rozporu s objektivním právem a žalobce je takovým zásahem přímo zkrácen na svých veřejných subjektivních právech. V případě faktických úkonů nelze vyloučit nejruznější pochybení správních orgánů při jejich provádění. Tato pochybení však mohou představovat nezákonný zásah ve smyslu § 82 s. ř. s. pouze za předpokladu, že se negativně projevila v právní sféře žalobce, tj. bude zjištěno, že žalobci mělo být přiznáno právo (hmotné či procesní), k čemuž v důsledku nezákonnosti nedošlo, případně žalobci byla uložena nezákonná povinnost nebo byla jinak nezákonně zasažena jeho práva. Jinými slovy, vada odůvodnění faktického úkonu správního orgánu zpravidla není nezákonným zásahem, pokud není v rámci projednání žaloby před soudem, kde se obě strany mohou k věci skutkově i právně vyjádřit, shledán daný úkon nezákonným z hlediska zásahu do práv žalobce.
23. Vztaheno na nynější věc, žalovaný nepopírá, že se v procesu vyznačení nepřijatelnosti a vrácení žádosti žalobcům dopustil pochybení. V případě žalobců b) a c) žalovaný nepopírá ani to, že toto pochybení mělo vliv na právní postavení těchto žalobců. Není sporu o tom, že žalobcům b) a c) nebyla udělena dočasná ochrana v jiném členském státě a v jejich případě není dán ani jiný důvod nepřijatelnosti žádosti ve smyslu § 5 odst. 1 lex Ukrajina.
24. Z těchto důvodů bylo vrácení žádostí o dočasnou ochranu žalobcům b) a c) jako nepřijatelných nezákonné. Důsledky tohoto nezákonného zásahu žalovaný po podání žaloby napravil a žádosti žalobců b) a c) již nehodnotí jako nepřijatelné (se zpětnými účinky, tj. od podání žádostí dne 2. 9. 2024). To, že zásah již netrvá, však na jeho nezákonnosti nic nemění.
25. Žalovaný ve svém vyjádření tvrdí, že postupoval dle § 62 s. ř. s., a navrhuje soudu, aby v případě žalobců b) a c) rovněž postupoval podle tohoto ustanovení. Formálně však žalovaný takto nepostupoval. V případě institutu uspokojení navrhovatele ve smyslu § 62 s. ř. s. správní orgán v prvním kroku sdělí soudu záměr vydat nové rozhodnutí nebo opatření, popřípadě provést jiný úkon, jimiž navrhovatele uspokojí. Poté následuje krok druhý, a sice stanovení lhůty předsedou senátu pro provedení tohoto úkonu správním orgánem. Ve třetím

kroku soud dle § 62 odst. 3 s. ř. s. vyzve navrhovatele, aby se ve stanovené lhůtě vyjádřil, zda je postupem správního orgánu uspokojen. Teprve poté je možné řízení zastavit dle § 62 odst. 4 s. ř. s. Faktická činnost správního orgánu, není-li vykonána v součinnosti se správním soudem postupem dle § 62 s. ř. s., nepředstavuje naplnění institutu uspokojení navrhovatele, tedy nemůže vést k zastavení řízení dle § 47 písm. b) s. ř. s. Zdejší soud proto v návaznosti na postup žalovaného nevyzýval žalobce b) a c) k vyjádření dle § 62 s. ř. s. Vyjádření žalovaného jim toliko zaslal na vědomí a stanovil jim přiměřenou lhůtu k tomu, aby na ně mohli reagovat. Ti přitom sdělili, že se postupem žalovaného necítí být uspokojeni.

26. Zdejší soud z tohoto důvodu ve vztahu k žalobcům b) a c) v souladu s petitem žaloby po jeho úpravě na základě vyjádření ze dne 22. 11. 2024 dle § 87 odst. 2 s. ř. s. určil, že zásah žalovaného byl nezákonný.
27. V případě žalobkyně a) je však situace jiná. I zde sice žalovaný připustil pochybení při vyznačení důvodů nepřijatelnosti žádosti, avšak trvá na tom, že žádost je nepřijatelná proto, že žalobkyně není osobou uvedenou v § 3 lex Ukrajina, na kterou se povinně vztahuje rozhodnutí Rady č. 2022/382, a žádost je proto nepřijatelná dle § 5 odst. 1 písm. b) lex Ukrajina. Jak bylo shora naznačeno, pokud by tato úvaha v okolnostech nynější věci obstála, vrácení žádosti by nezákonným zásahem nebylo, neboť žádost by byla nepřijatelná. Bylo by bezúčelným formalismem určit nezákonnost zásahu spočívajícím ve vrácení žádosti jako nepřijatelné v situaci, kdy žádost skutečně je nepřijatelná, byť z jiného důvodu.
28. Obdobně postupují ve srovnatelných věcech i ostatní krajské soudy, které nerozlišují různé důvody nepřijatelnosti žádosti (rozsudky Městského soudu v Praze ze dne 18. 7. 2024, č. j. 18 A 31/2024-28, a Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 20. 12. 2023, č. j. 63 A 38/2023-49), nezákonný zásah nespatřují v samotném chybném vyznačení důvodu nepřijatelnosti (rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, ze dne 29. 11. 2023, č. j. 52 A 52/2023-102), resp. považují za rozhodující petit žaloby, v němž žalobce tvrdí, že nebylo namístě jeho žádost o dočasnou ochranu posoudit jako nepřijatelnou (rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 24. 4. 2024, č. j. 77 A 10/2024-73, obdobně rozsudek zdejšího soudu ze dne 11. 7. 2024, č. j. 29 A 39/2024-39).
29. Účelem rozhodnutí Rady č. 2022/382 je podle bodu 11 preambule zavedení dočasné ochrany ukrajinských státních příslušníků, případně státních příslušníků třetích zemí, kteří pobývali na Ukrajině, a počínaje dnem 24. 2. 2022 byli vysídleni v důsledku vojenské invaze ruských ozbrojených sil, jež v uvedený den nastala. Rozsah osobní působnosti dočasné ochrany je v § 3 odst. 1 lex Ukrajina vymezen tak, že dočasná ochrana se uděluje cizincům, na které se povinně vztahuje prováděcí rozhodnutí Rady č. 2022/382.
30. Osoby, na něž se povinně vztahuje dočasná ochrana, vymezuje čl. 2 odst. 1 rozhodnutí Rady č. 2022/382, podle něhož se *toto rozhodnutí vztahuje na následující kategorie osob vysídlených z Ukrajiny dne 24. února 2022 nebo po tomto datu v důsledku vojenské invaze ruských ozbrojených sil, jež v uvedený den začala:*
 - a) *ukrajínští státní příslušníci pobývající na Ukrajině před 24. únorem 2022;*
 - b) *osoby bez státní příslušnosti a státní příslušníci třetích zemí jiných než Ukrajiny, kterým byla před 24. únorem 2022 poskytnuta mezinárodní ochrana nebo odpovídající vnitrostátní ochrana na Ukrajině, a*
 - c) *rodinní příslušníci osob uvedených v písmenech a) a b).*

31. Rodinnými příslušníky ve smyslu čl. 2 odst. 1 písm. c) rozhodnutí Rady č. 2022/382 se podle jeho čl. 2 odst. 4 písm. rozumí *následující osoby, pokud se již daná rodina zdržovala a pobývala na Ukrajině před 24. únorem 2022:*
- a) *manžel nebo manželka osoby uvedené v odst. 1 písm. a) nebo b) nebo její druh nebo družka, se kterým (kterou) žije v trvalém vztahu, v případě, že platné právní předpisy nebo praxe dotčeného členského státu přistupují k nesezdaným párům obdobně jako k párům sezdaným v rámci jeho vnitrostátního cizineckého práva;*
 - b) *nezletilé svobodné děti osoby uvedené v odst. 1 písm. a) nebo b) nebo nezletilé svobodné děti jejího manžela nebo manželky bez ohledu na to, zda se jedná o manželské, nemanželské či osvojené děti;*
 - c) *jiní blízcí příbuzní, kteří v době okolností souvisejících s hromadným přílivem žili jako rodina a tvořili její součást a kteří byli v době důvodů souvisejících s hromadným přílivem vysídlených osob na osobě uvedené v odst. 1 písm. a) nebo b) zcela či z větší části závislí.*
32. Zájem na sloučení rodin, který sleduje vztažení dočasné ochrany podle rozhodnutí Rady č. 2022/382 také na vymezené rodinné příslušníky osob vysídlených z Ukrajiny, je vyjádřen i v čl. 15 směrnice o dočasné ochraně, který obdobným způsobem definuje rodinné příslušníky, kterými se dané osoby rozumí za předpokladu, že rodiny existovaly již v zemi původu a byly rozděleny z důvodů souvisejících s hromadným přílivem.
33. Slučování rodin, které předpokládá směrnice o dočasné ochraně, upravují na vnitrostátní úrovni § 51 až 53 zákona o dočasné ochraně. Podle § 51 odst. 1 zákona o dočasné ochraně *rodinnému příslušníkovi cizince požívajícího dočasné ochrany podle tohoto zákona se udělí oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany na základě jím podané žádosti.* Podle § 51 odst. 2 písm. c) zákona o dočasné ochraně *rodinným příslušníkem cizince požívajícího dočasné ochrany se pro účely sloučení rodiny rozumí rodič cizince požívajícího dočasné ochrany mladšího 18 let.*
34. Jelikož žalobkyně a) se před 24. 2. 2022 nezdržovala na území Ukrajiny, nemůže splňovat podmínky dočasné ochrany jako rodinný příslušník ve smyslu čl. 2 odst. 1 písm. c) rozhodnutí Rady č. 2022/382 (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 10. 2024, č. j. 9 Azs 119/2024-33).
35. To ovšem v zásadě nebrání sloučení rodiny dle zákona o dočasné ochraně. Podle judikatury správních soudů platí, že správní orgán je povinen posoudit, zda žadatel spadá do kategorie rodinného příslušníka cizince požívajícího dočasné ochrany podle § 51, resp. § 52 zákona o dočasné ochraně v řízení řádně zahájeném podáním žádosti a o udělení či neudělení dočasné ochrany rozhodnout. Vrácení žádosti jako nepřijatelné podle § 5 odst. 2 lex Ukrajina totiž na případy nesplnění zákonných podmínek pro udělení oprávnění pobytu za účelem dočasné ochrany rodinnému příslušníku cizince, resp. osobě blízké, nedopadá (rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci ze dne 25. 7. 2022, č. j. 59 A 45/2022-30). To platí za předpokladu, že sloučení rodiny jako důvod udělení dočasné ochrany je ze žádosti zřejmý.
36. Tak tomu bude zejména v případě, kdy žadatel při podání žádosti výslovně uvede, že žádá o udělení dočasné ochrany jako rodinný příslušník konkrétní osoby požívající dočasné ochrany. Uvedená skutečnost však může být ze žádosti zřejmá i z jiných důvodů. Bude tomu tak také tehdy, pokud (jako v nynějším případě) podá osoba, na kterou se povinně Shodu s prvopisem potvrzuje: R. L.

nevztahuje rozhodnutí Rady č. 2022/382, žádost společně s rodinným příslušníkem ve smyslu § 51 odst. 2 zákona o dočasné ochraně požívajícím dočasné ochrany, a tato skutečnost bude již ze samotné žádosti správnímu orgánu seznatelná.

37. Zdejší soud zvažoval, zda má na splnění těchto podmínek vliv skutečnost, že žalobcům b) a c) v době podání žádosti nebyla dočasná ochrana na území ČR udělena ve smyslu lex Ukrajina [pro úplnost je vhodné dodat, že žalobci b) a c) byli v době podání žádosti svobodné děti žalobkyně a) mladší 18 let, žalobce b) dovršil 18 let krátce po podání žádosti]. Dospěl k závěru, že nikoliv. V první řadě, žalovaný primárně uděluje dočasnou ochranu na místě (srov. § 5 odst. 5 lex Ukrajina), což odráží účel institutu dočasné ochrany, jímž je operativně řešit situaci hromadného přílivu vysídlených osob, které se nemohou vrátit do země původu. K prodloužení s vyřizováním žádostí žalobců b) a c) pak došlo primárně proto, že jejich žádosti o dočasnou ochranu žalovaný nezákonně vyhodnotil jako nepřijatelné.
38. Za druhé, zákon o dočasné ochraně v ustanovení o sloučení rodiny neváže udělení dočasné ochrany na skutečnost, že rodinnému příslušníku cizince byla udělena dočasná ochrana. Používá unijní pojem *cizince požívajícího dočasné ochrany* (*persons enjoying temporary protection*). Přitom platí, že každý, kdo byl vysídlen z Ukrajiny dne 24. února 2022 nebo po tomto datu v důsledku vojenské invaze ruských ozbrojených sil a splňuje podmínky rozhodnutí Rady č. 2022/382, je osobou požívající dočasné ochrany bez ohledu na skutečnost, zda mu již bylo uděleno pobytové oprávnění podle vnitrostátního práva.
39. Podle čl. 15 odst. 4 směrnice o dočasné ochraně pak *při uplatňování tohoto článku členské státy zváží především zájmy dítěte*. V případě, že určitá osoba žádá o dočasnou ochranu spolu se svým nezletilým dítětem (na něž se povinně vztahuje rozhodnutí Rady č. 2022/382), je třeba i z tohoto hlediska vzít danou skutečnost při výkladu § 51 zákona o dočasné ochraně v úvahu.
40. Z uvedených důvodů proto zdejší soud shledal zásah žalovaného spočívající ve vrácení žádosti o dočasnou ochranu jako nepřijatelné nezákonným i v případě žalobkyně a), neboť z její žádosti bylo zřejmé, že je matkou svobodných dětí mladších 18 let [v době podání žádosti byli mladší 18 let oba zbývající žalobci, nyní žalobkyně c)], na které se povinně vztahuje prováděcí rozhodnutí Rady č. 2022/382, a žádost o dočasnou ochranu podala spolu s nimi. V takovém případě žalovaný nemohl žádost žalobkyně a) vrátit jako nepřijatelnou, ale měl ji věcně posoudit z hlediska § 51 a § 52 zákona o dočasné ochraně, přičemž proti rozhodnutí žalovaného je přípustný řádný opravný prostředek (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 8. 2023, č. j. 5 Azs 39/2023-24). Jelikož následky zásahu stále trvají, přikázal soud žalovanému, aby obnovil stav před zásahem.
41. Pokud žalobci upozorňují na praxi žalovaného, který v případě nepřijatelnosti žádosti podle § 5 odst. 1 písm. c) a d) lex Ukrajina po vyslovení nezákonného zásahu soudem přerušuje řízení o žádosti o dočasnou ochranu do doby rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie o předběžné otázce položené Nejvyšším správním soudem v řízení vedeném pod sp. zn. 8 Azs 93/2023, pak v nynější věci bylo vyjasněno, že důvody nepřijatelnosti žádosti dle uvedených ustanovení v případě žalobců dány nejsou. Rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie proto nemůže mít na řízení před žalovaným žádný vliv. I pokud by mít mohlo, zdejší soud v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem spočívajícím ve vrácení žádosti jako nepřijatelné nemůže nijak předjímat, jak bude žalovaný ve správním řízení postupovat.

Shodu s prvopisem potvrzuje: R. L.

42. Pokud by se v něm dopouštěl průtahů, prostředkem ochrany je žaloba na ochranu proti nečinnosti správního orgánu dle § 79 a násl. s. ř. s. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2024, č. j. 10 Azs 151/2024-28). Není možné kombinovat žalobu na ochranu před nezákonným zásahem, kterou se žalobce domáhá zahájení řízení, s nečinnostní žalobou, kterou se žalobce domáhá uložit žalovanému povinnost v takovém řízení (ke dni podání žaloby dosud nezahájeném) rozhodnout. To platí i v případě, že žalovaný v průběhu soudního řízení o zásahové žalobě správní řízení zahájí. Taková „komplementární“ žaloba není přípustná. Proto zdejší soud žalobu v části požadující přikázat žalovanému, aby o žádosti žalobců rozhodl do 20 dnů od právní moci rozsudku soudu, odmítl podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s.
43. Pokud mají žalobci b) a c) za to, že v řízení o jejich žádosti o dočasnou ochranu je žalovaný v důsledku procesního vývoje následujícího po podání zásahové žaloby (žalovaný uznal své pochybení, vede řízení, vyzval žalobce k poskytnutí dokladů, čemuž žalobci vyhověli, přesto doposud nerozhodl) nečinný, jde o nečinnost tvrzenou zcela nově, jež navíc nemá svůj původ v postupu žalovaného, v němž žalobci spatřují nezákonný zásah. Takto tvrzenou nečinnost lze učinit předmětem jiné, samostatné žaloby na ochranu proti nečinnosti správního orgánu, nikoli „rozšířením“ stávající žaloby na ochranu před nezákonným zásahem. Pakliže žalobci hodlali již podáním ze dne 22. 11. 2024 zahájit u zdejšího soudu nové řízení o takové žalobě (což z jeho obsahu nevyplývá), nechť zdejšímu soudu tuto skutečnost sdělí. Pokud tak neučiní, nelze podání hodnotit jinak než jako nepřípustné rozšíření původní žaloby. V každém případě (ať již podají novou žalobu, nebo vyjasní, že nové řízení chtěli zahájit již podáním ze dne 22. 11. 2024) žalobci nejsou nijak kráceni na právu na přístup k soudu, neboť do konce lhůty pro podání žaloby na ochranu proti nečinnosti dle § 80 odst. 1 s. ř. s. stále zbývá několik měsíců. To platí bez ohledu na skutečnost, zda žalovaný o žádostech žalobců b) a c) již rozhodl. To by bylo otázkou meritorního posouzení nečinnostní žaloby.
44. Návrh na přerušení řízení žalovaný nijak blíže neodůvodňuje a lze předpokládat, že do vyjádření k žalobě se dostal omylem.

V. Závěr a náklady řízení

45. Na základě výše uvedených úvah shledal soud žalobu důvodnou, neboť zásah žalovaného spočívající ve vrácení žádostí žalobců o dočasnou ochranu pro nepřijatelnost byl nezákonný (§ 87 odst. 2 s. ř. s.). Jelikož následky tohoto nezákonného ve vztahu k žalobkyni a) stále trvají, přikázal soud žalovanému, aby obnovil stav před zásahem. Žalovaný je tedy vázán závěrem, že žádost žalobkyně není nepřijatelná podle § 5 odst. 1 lex Ukrajina. Ve zbytku soud žalobu ze shora uvedených důvodů odmítl.
46. O náhradě nákladů řízení zdejší soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobci měli ve věci z větší části úspěch, ze spisu ovšem neplyne, že by jim v souvislosti s tímto řízením vznikly nějaké náklady. Proto jim zdejší soud náhradu nákladů řízení proti žalovanému nepřiznal. Žalovaný právo na náhradu nákladů řízení nemá.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu

a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 12. prosince 2024

David Raus v.r.
předseda senátu